

Tepenin Ardı (2012)

Emin Alper

Genel Bakış

Tepenin Ardı tarihçi, akademisyen ve sinema eleştirmeni Emin Alper'in yaptığı ilk uzun metrajlı filmidir. Maço erkek kültürünü konu alan filmin başrollerinde Tamer Levent, Reha Özcan, Mehmet Özgür ve Berk Hakman yer almaktadır. Film, Alper'in memleketi olan Karaman'ın Ermenek ilçesinde çekilmiştir. Filmin anlatısı bir Türkiye alegorisidir. Film özellikle konu olarak, travmatik ethnic conflicts, ataerkil aile yapısı örgütü, iki erkek kardeş arasındaki erkeklik mücadelesi, psikolojik sorunlar, görünmeyen düşmanlar hakkında paronayayı ele alır.

Sinemasal anlatım

Alper, bu filmde geniş açılı çekimleri sıklıkla kullanmıştır. Filmde ses efektleri yerine doğal ses kaynakları kullanılmıştır. Bu sayede sahnelerde doğallık sağlanmıştır. Bir karakterden diğerine geçişler hızlı bir şekilde yapılmıştır. Bu geçişlerde karakterlerin ne yaptıkları izleyiciye tam olarak gösterilmediği için anlaşılamaz, bu da filmin seyirci üzerinde yarattığı gerginliği artırır. Ayrıca uzun sessiz sahneler ve üçüncü şahıs perspektifinden birinci şahıs perspektifine ani geçişler de tansiyonu artırmak için sıklıkla kullanılmıştır.

Karakterler

Faik: büyükbaba
Nusret: baba
Mehmet: Faik'in çalışanı
Zafer: Nusret'in sakın bir doğaya sahip en büyük oğlu. Orduda geçirdiği travma sonucu psikolojik sorunları var ve halüsinasyonlar görüyor
Caner: Nusret'in küçük oğlu
Meryem: Mehmet'in eşi
Süleyman: Mehmet ve Meryem'in oğlu

Özet

Nusret, biri uysal, diğeri çılgın havai fişek olan iki oğlunu hafta sonunu geçirmek için büyükbabasının çiftliğine götürür. Uysal olan Zafer, askerlik sonrası yaşadığı depresyon nedeniyle içine dönüktür ama kardeşi Caner yaramaz bir gençtir. Dedeleri Faik ise çiftliğinde dolaşan keçilerden ve özellikle de onlara sahip olan çobanlar ve göçebe Yörüklerden şikâyetçidir. Çevresinde olup biten her şeyden göçebeleri suçlamaktadır. Oğlu ve torunlarının ziyaretiyle bir dizi ilginç olaylar yaşanmaya başlar. Faik, yaşanan tüm sıkıntılardan göçebelerin sorumlu olduğuna inanır ve ailesinin geri kalanını aynı düşünmeye zorlar. Kendisi bir iktidar ve otorite figürü olduğu için bunda başarılıdır. Bu paranoya zehirli bir duruma dönüşür ve düşman olarak görülen Yörükler herkes için ortak bir tehdit oluşturmaya başlar. Gerçek ve farazi olanın sınırları bulanıklaşmaya başlar. Gerçek, herkes için Faik'in zihninde kurduğu basit bir nedensellik zincirinin kendisi haline gelir.

Hikâye

Karakterle buluşma Film, Faik'in çiftliğinde geçer. İlk sahnede kim olduğu belli olmayan bir adam bazı fidanlara zarar verirken görülür. Gürültüyü duyan Faik tüfeğiyle dışarı çıkar ama kimseyi bulamaz. Şehirde yaşayan oğlu Nusret, iki oğluyla birlikte çiftliği ziyarete gelir. Faik, dedesinden miras kalan topraklarına büyük önem vermektedir. Bölgedeki Yörüklerin topraklarına zarar verdiğini düşünür, bu yüzden her ne pahasına olursa olsun toprağı onlardan korumaya çalışır. Faik, Nusret'in çiftliğin etrafında dolaşırken, Nusret'in iki oğlu tarlalarda dolaşır. En büyük oğlu Zafer, askerlik yaparken travmatik bir olay yaşamıştır ve bu nedenle psikolojisi bozuktur.

Caner Zafer'in kardeşi Caner heyecanlı ve saldırgan bir gençtir. Zafer bir sigara yakar ve dereye kurbağalara taş atan Caner'e katılmaya gider. Caner'le şakalaşır ve kurbağaya vurabilirse ona sigara vereceğini söyler. Bu sahnede Caner'in ne kadar vahşileşebileceğini görürüz. Caner daha sonra büyükbabasının yanına gider ve dedesinin tüfeğiyle ateş etmeye gitmek ister. Onlar ateş ederken Faik, Süleyman'ın (çiftlik işçisi Mehmet'in oğlu) isabetli atışta ne kadar iyi olduğundan bahseder ve gelip torununa ateş etmeyi öğretmesi için seslenir. Süleyman onlara yaklaşıırken Faik, Caner'e tüfeği indirmesini söyler ama Caner bir şişeye ateş eder ve mermilerin bir kısmı Süleyman'a yaklaşır. Faik, sorumsuzca hareket ettiği için tüfeği Caner'den alır ve Süleyman'la takılmasını söyler. İkili birlikte gezer ancak kısa bir sohbetin ardından Süleyman yapması gereken bir işi olduğunu söyler ve oradan uzaklaşır. Bu sahnelerde Caner'in kısıncı yapısını ve sınırlarda gezebilme özelliklerini görürüz.

Yükselen Şüpheler Nusret ve Mehmet derenin kenarında otururken Faik, Zafer ve Caner onlara katılır. Nusret, oğullarıyla birlikte balık tutmayı planlayarak yanında bir ağ getirmiştir. Faik, akşam yemeği için bir keçi kesmeyi planladığı için Nusret'e balık tutmazsa endişelenmemesini söyler. Mehmet ona keçiyi kesmemesini söyler; Nusret nedenini merak eder ama Faik oğluna herhangi bir açıklama yapmaz. Sonra Nusret oğullarıyla birlikte balık tutmaya başlar ama balık tutamazlar. Mehmet, Faik'in bir keçi kesmemesi konusunda ısrar etmeye devam eder ama Faik onu dinlemez. Keçiyi kesime hazırlarken Faik, tepede onları izleyen birinin (muhtemelen Süleyman) olduğunu fark eder. Mehmet, kim olduğunu görmek için Faik'in dürbünü getirir ama gizemli kişi çoktan gitmiştir. Tepeden aşağı yuvarlanan taşlar Faik'i giderek daha şüpheli hale getirir; tüfeğini alıp etrafına bakar ama yine kimseyi bulamaz. Tepeden onları izleyenlerin Yörükler olduğuna emindir.

Zafer'in halüsinasyonları Bu sırada Nusret balıkçılıktan döner. Derede yüzmek için kalan Zafer, yüzerken halüsinasyonlar görmeye başlar. Keçiyi kesmeyi bitiren Mehmet, dinlenmek için Faik'in yanına oturur. Faik ile Mehmet arasında para ve borç lafları dönmeye başlar. Faik Mehmet'e kendisine olan borcunu hatırlatır ve Mehmet borcunu ödeyeceğini söylese de Faik ısrar eder ve borcunu önümüzdeki iki hafta içinde ödemesi gerektiğini söyler. Bu sahnelerden Faik ile Mehmet arasındaki gerilimi ve iktidar mücadelesini görürüz.

Gece Hava kararır ve akşam yemeği pişirmek için ateş yakarlar. Mehmet aralarında yoktur; Faik'e olan öfkelerini fidanlara zarar vererek dışarı çıkarır (bu noktada ilk sahnede fidana zarar verenin Mehmet olduğu anlaşılmaktadır). Nusret, Mehmet'i ararken Mehmet'in eşi Meryem ile karşılaşır. Meryem ona, kesilen keçinin Faik'e ait olmadığını, Faik'in göçebeler tarafından zarar gördüğüne inandığı fidanların intikamını almak için Yörüklerin sürüsünden keçiyi zorla aldığını söyler. Bu durum neden Mehmet'in keçiyi kesmek istemediğinin sebebi olarak sunulur. Nusret ve Faik bu konu üzerine tartışır. Bu arada Caner tüfeği temizleyip sonra kaldıracığını söyler ama kaldırmak yerine onunla oynamaya başlar. Faik, devriye gezen bazı polislerle karşılaşır ve Yörüklerin ondan şikayet ettiğini düşünür. Polislerin bu nedenle geldiklerini düşünür. Yörüklerle öfkesi giderek artmaktadır.

Köpeğin Ölümü Zafer halüsinasyonlar görmeye devam eder ve hayalinde sabah erkenden kalkıp göreve hazırlanmasını söyleyen bir askerle konuşur. Sonra Caner silahla oynarken paniğe kapılır ve sinirle Süleyman'ın köpeğini vurur. Herkes silah sesini duyar ve endişelenir. Caner endişeli ekibin yanına gelir ve onlara paniklediğini ve ateş ettiğini söyler, ancak köpeği vurduğunu söylemez. O gecenin ilerleyen saatlerinde Nusret dışında herkes kamp ateşinin yanında uyuyakalır. Nusret çay içmek için Meryem'in olduğu arazi içindeki eve gider. Bir süre konuşurlar ve Nusret alkolün etkisiyle Meryem'e cinsel tacizde bulunur. Meryem'in oğlu Süleyman bu olaya şahit olur.

Ertesi Sabah. Zafer sabah herkesten önce uyanır ve ortadan kaybolur. Sonra biri Caner'in yanındaki tüfeği alıp Nusret'i (muhtemelen Süleyman'dır dün gece şahit olduğu olaydan dolayı) vurur. Nusret ayağından yaralanır. Faik bir tüfek alıp Zafer ve Süleyman'ı çağırır. Süleyman'ı bulur ve birlikte sabah erkenden ortadan kaybolan Zafer'i ararlar. Faik daha sonra ölü köpeği bulur ama Caner köpeğin nasıl öldüğünü yani onu kendinin vurduğunu söylemez. Faik, olan her şeyden- köpeğin ölümü, Nusret'in vurulması- göçebeleri sorumlu tutar. Herkesi toplar ve göçebelerden intikam almak ister. Kimse kendi suçunu itiraf edemediği için onun bu illüzyonuna ortak olur. Meryem polise haber vermelerini önerir ama Faik onu dinlemez. Daha sonra Zafer tüfeğiyle gelir ve onu tepede bazı kayaların yanında bulduğunu söyler. Bu tüfek Nusret'i vuran tüfektir. Keçilerin melemesini duyan Faik, göçebelerin gelmekte olduğunu düşünür ve gürültü yönünde hareket eder. Pek çok silah sesi duyulur. Zafer ağlayarak gelir; arkadaşının ve keçilerinin vurulduğunu söyler. Süleyman ve Faik, bazı göçebe keçilerini vurur. Zafer ağladığında asker arkadaşını yeniden görür. Faik ve diğerleri Zafer'in içinde olduğu durumu görür. Faik onu sakinleştirmeye çalışır ve eve götürür.

Faik'in Planı Faik bir plan yapar ve herkesin bu plana ortak olmasını ister. Süleyman, Faik'in sürüsünün yanında nöbet tutacak, Caner ağabeyi ve babasına bakmak için eve gidecek. Faik tepeyi izleyecek ve Mehmet ağaç fidanlarına göz kulak olacaktır. Çiftliğe döndüğünde Zafer, tavuklara bakmak için kümese gider ama geri dönmez. Zafer, kesilen keçinin postunu bulur ve halüsinasyon olarak gördüğü asker arkadaşlarının yanına gider. Kesilmiş keçi postunu alır ve kamuflaj için kullanır. Film boyunca hayalini gördüğü askerlerle konuştukları gibi yapar. Ardından silah sesleri duyulur ve hemen olay yerine giderler. Göçebeler Faik'in bazı keçilerini vurmuştur. Faik, ölen keçileri incelemeye gider ve onlardan birinin keçi postuyla kaplı Zafer olduğunu fark eder (orduda muhtemelen kamuflaj için bir deri kullanırdı). Zafer ölmüştür. Faik için onu öldüren göçebelere. Sonra hepsi göçebelere intikam almak için tepenin ötesine geçer.

Temalar

Patriarkal düzen Tepenin Ardı homo-sosyal bir grup olarak faaliyet gösteren bir ailenin erkek üyelerine ve aralarındaki etkileşimlere odaklanır. Filmde aile arası etkileşimler sosyalleşme için bir zemin sağlar ve erkekliğin sosyal bir yapı biçimini almasını sağlar. Suçlarını gizlemek için erkekler, baskın hegemonik erkeğin -Faik- düşünce ve duygularıyla erkek homo-sosyalliği içinde birleşirler. Ortaya çıkan birlik, dayanışma ve güven ortamı, erkek hegemonyasını güçlendirir ve ailenin bir millet gibi ve bir ordu gibi hareket etmesini sağlar. Film, erkek egemen kodlarla, yöneticilerin sesleriyle ve mülkiyete ilişkin ilişkilerin gerilmesiyle açıklanan erkek değerlerini tartışır. Film, erkek egemen sesin kodlarını ele alır ve hikâye bu perspektiften işlenir.

Paranoya ve korku Hikâye, Faik, oğlu, torunları ve geniş bir ovada ücra bir yerde kendisi için çalışan bir aile arasında geçer. Hikâye, Faik'in "tepenin ardında" yaşadığını iddia ettiği, ancak Faik'in söylemindeki varlıkları dışında, aslında film boyunca asla görünmeyen Yörüklerle olan çatışmalarına odaklanır. Alper, varlığı kurmaca ve gerçekliği kurgusallaştırılmış Yörüklerin Faik üzerindeki etkisini anlatarak, insanların başkalarından düşman yaratma ihtiyacını ve eğilimini ortaya koyar. Dahası, bireylerin ve toplumların gerçekliğinin ontolojik bir boşluk üzerine inşa edildiğini gösterir. Film, son derece normal, sıradan ve hatta sıkıcı insanların ufak bir ikiye bölünme sonucu kolektif bir deliliğe sürüklenmelerinin hikayesidir.

Suç Filmdeki herkesin bir suçu vardır ve suçunun açığa çıkmasından herkes korkmaktadır. Suçlarını gizlemek için dikkat çekmemeli, kendilerini saklamalıdır. Caner köpeği vurduğunu, Nusret Meryem'e tecavüz ettiğini, Süleyman Nusret'i vurduğunu, Mehmet fidanlara zarar verenin kendisi olduğunu gizlemek ister. Bu suçları gizlemek içinde Faik'in yarattığı düşman fikrine sıkıca bağlanırlar. Hepsinin bütün bu olanlardan tepenin ötesindeki Yörükler'in sorumlu olduğuna inanır yada inanmış gibi yapar. Bu **miş** gibi yapmak zamanla gerçek bir öfkeye dönüşür. Bu mikro kozmunda, Faik'in paranoyasını besleyen bir güvensizlik ortamı vardır ve herkes birbiri ardına bu güvensizlik ortamını bir suç mahalline döndürür.

Görünmez düşman Yörükler, tepenin ötesinde bulunan görünmez ve duyulamaz düşmanlardır. Filmin başında sadece Faik'e düşman olsalar da daha sonra diğer karakterlere de düşman olurlar. Hikayenin bel kemiğini oluştururlar. Yörüklerin toprağa, ekinlerine ve sürülerine zarar verdiğini iddia eden Faik, topraklarına her girdiklerinde keçilerini ve koyunlarını yakalayarak onları cezalandırır. Film boyunca Yörükler her tür tehlikenin, kötülüğün ve endişenin nedeni veya aracı olur. Basit bir heyelan bile varlıklarının kanıtıdır. Giderek artan bir şekilde grup içinde ikiye bölünme ahlakın önünü açmak ve onların düzenini bozmamak için, grupla ilgili her suç veya kabahatin Yörükler tarafından işlendiği varsayılmaktadır.

Karakter Analizi

Faik: Arazinin sahibidir. Dedesinden miras aldığı bu araziye ne pahasına olursa olsun korumaya çalışır. Ataerkil bir doğası vardır.

İktidar Faik, yalnızca cinsiyeti nedeniyle değil, yaşı ve mülkiyet sahipliği nedeniyle de ailenin diğer üyeleri üzerinde güç sahibidir. Bu gücü duygu ve düşüncelerini başkalarına kabul ettirme de kullanır. Bu gücü kullanarak diğer herkesi paranoyak düşünceleri konusunda ikna eder. Karşı çıkan herkesi (Nusret gibi) susturur. Faik'in Yörüklerle bu kadar kızmasının en önemli nedeni, onların iktidar alanının dışında ve iktidarını tehdit edecek bir konumda olmalarıdır.

Hegemonik erkeklik Faik, hegemonik erkekliğin bir sembolüdür. Kendisine meydan okuduğunu düşündüğü kişilere şiddet uygulamaya hazırdır. Filmin ilerleyen sahnelerinde de görülebileceği gibi, Faik öfkeyle hareket eden, şiddete meyilli, hoşgörülü olmaktan uzak ve başkalarına hükmeden bir karakterdir. Örneğin, torunu Caner'e tüfikle ateş etmeyi öğretir ve hedefi vurduğu için onu tebrik eder. Arazisine tecavüz ettikleri bahanesiyle Yörüklerin çobanını döver ve sürülerinden keçileri almaya hakkı olduğuna inanır.

Nusret Nusret, Faik'in şehirde yaşayan oğludur. Babasıyla vakit geçirmek için iki oğlunu da yanına alarak Faik'i ziyarete gider.

Erkeklik krizleri Nusret, karısı vefat eden bir öğretmen olup oğulları Zafer ve Caner'i babasını ziyarete götürür. Nasıl Mehmet mülkiyet konusunda Faik'le güç mücadelesi içindeyse, Nusret babasıyla sürekli erkeklik mücadelesi verir; Nusret babasının gözünde erkeklik rolünü tam olarak yerine getiremeyen, eksik erkektir. Bu konuda kendini iyi hissetmek için o da filmdeki tek kadın karakter olan Meryem'e tecavüz eder. Tecavüz erkekliğin ispatı gibidir.

Mehmet: Faik'in çalışanı. Genelde sessiz, sakın bir adam gibi görünse de gerçek ruh halini tek başına iken ya da oğlu Süleyman ile birlikteyken ortaya çıkarır. Faik'e borçlu olduğu için Faik'in kendisine hükmettiğini düşünür.

Mülkiyet krizleri Faik'in gücü, sahip olduğu mülklerle özdeşleştirilir ve bu, yanında çalışan Mehmet için önemli bir sorundur. Mehmet, toprağı yetiştiren, hayvanlara bakan ve tüm yıl boyunca orada yaşayan kişi olarak Faik'in arazisinde bir hakka sahip olması gerektiğine derinden inanmaktadır, ancak ev sahibine borçludur. Bu borç onu Faik'e karşı güçsüz bırakmaktadır.

Öfke Film boyunca Mehmet'in ağaçlara yönelik kızgınlığını görüyoruz, fidanlara karşı zaman zaman patlayan bir kin. Mehmet, efendisinin varlığını temsil eden fidanlardan Faik'e olan öfkesini çıkarır. Faik'in Mehmet'e borcunu hatırlattığı ve "Borcunu ödeyemezsen keçileri bana devret" dediği sahnenin hemen ardından Mehmet, Faik'e olan öfkesini fidanlar üzerinden çıkarır.

Zafer: Nusret'in büyük oğludur. Sakin bir doğası vardır. Ama orduda kendisini etkileyen bir travma nedeniyle psikolojik sorunlar ve halüsinasyonlar yaşamaktadır

Travma Zafer, ilaçlarını almadığı için halüsinasyon görür film boyunca. Herkes için farklı bir anlam taşıyan çiftlik, kendi dünyası ile Faik'in dünyası arasında gidip gelen Zafer için bir fantezi dünyası yaratır. Halüsinasyonlarında, kıdemli subayıyla ne zaman karşılaşsa, birbirlerine iyi saklanmaları gerektiğini, iyi kamufle olmaları ve hareket etmeye devam etmeleri gerektiğini söylerler.

Caner: Nusret'in ikinci oğludur. Yaramaz ve şiddet içeren bir doğası vardır Elinden geldiğince büyükbabasının tüfeğiyle oynamayı sever. Faik onun öykündüğü kişidir.

Erkekliğin vücut bulmuş hali Caner, filmde erkeklik ve militarizm anlatısını somutlaştıran bir ergen. Davranışları Faik tarafından desteklenmektedir.

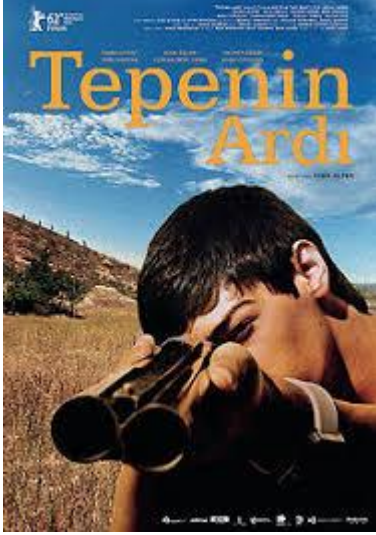
Şiddete duyarlılık Caner'in rol modelleri zayıf babası Nusret, hasta, zayıf kardeşi Zafer ve güçlü büyükbabası Faik'tir. Büyükbabası da Caner'in erkekliğini geliştireceğini ummakta ve oğlu ve diğer torununda göremediği erkeliği onda görmektedir. Caner, filizlenen erkekliğini kendisine karşı kullanacağı hedef olarak Süleyman'ı seçer. Aslında Süleyman'dan korkar. Süleyman ondan daha iyi bir erkeklik sergiler kriz anlarında. Süleyman'dan hem korkar hem kıskanır. Bu yüzden ona karşı kaygısı, gücü eline alır almaz onu harekete geçirir. Süleyman'a her zaman yakın olan çoban köpeği Paşa'yı öldürür. Caner'in gözünde Süleyman, kırsal yaşamın gerektirdiği tüm becerilere sahip sakın, havalı bir insandır. Dedesi Süleyman'a güvenip sorumluluk verdiğinde Caner ondan nefret etmeye başlar, bu yüzden Süleyman'a zarar veremediği için köpeğini vurur.

Meryem: Mehmet'in karısıdır. Çiftlikte çok çalışmasına rağmen takdir edilmez. Karakteri erkek dünyasında kadın olmanın zorluğunu temsil ediyor.

Kadın olmak Filmde egemenliğin sınırlarının böylesine bölünmüş olduğu bir yapıda, kadın ve erkek dünyaları da birbirinden keskin bir şekilde ayrılır. Örneğin Meryem, özellikle mutfak işleri ile ev ile

özdeşleşmiştir. Erkekler ise keçileri gütmek ve kesmek, nöbet tutmak, silah kullanmak ve toprağı kontrol etmek suretiyle tüm açık alanlara hakimdir.

Sessizlik Meryem, böyle ataerkil bir düzlemde saf bir nesne olarak konumlandırılmıştır. Meryem, evle özdeşleşmenin dışında, Nusret'in kendisine maruz bıraktığı cinsel saldırıya tam anlamıyla itiraz edemez, ancak bunu 'kaderi' olarak kabul eder. Buna rağmen Meryem'in yasayı tanıyan bir yanı olduğunu da belirtmek gerekir: Meryem, erkeklerden farklı olarak daha fazla müdahaleyi engellemeye çalışır ve polise haber verilmesi gerektiğini söyler ancak başta Faik olmak üzere hiçbir erkek dinlemeyecektir onu.

film poster

Nusret'in büyük oğlu Zafer, derede yüzüyor.

Faik Caner'e ateş etmeyi öğretiyor